

Diskutér

Diskussionsopgaven kan indgå som det andet spørgsmål i en af de valgfri delopgaver i opgavesættet. Diskussionsdelen efterfølger enten en undersøgelses- eller en sammenligningsopgave. Besvarelsen af en diskussionsopgave er sædvanligvis på to-tre sider.

HVAD ER EN DISKUSSIONSOPGAVE?

En diskussion kender du sandsynligvis fra dit eget liv; den opstår gerne, hvis du er uenig med nogen, og udfolder sig som en række argumenter. I fremfører skiftevis hver især. Lidt på samme måde foregår det i en diskussionsopgave i samfundsfag. Her er dem, hvis synspunkter, du skal modstille som en diskussion, dog i stedet politikere eller eksperter.

Diskussionen skal tage udgangspunkt i en tekst eller et videoklip, du får udleveret, og som forholder sig til en samfundsfaglig problemstilling og har et synspunkt hertil – det er dette, du skal diskutere, således at teksten/videoklipet repræsenterer den ene diskussionspartner, som du skal stille over for det modsatte synspunkt. En diskussion er således en fagligt funderet modstilling af argumenter. I visse tilfælde er teksten/videoklipet koblet med en figur eller en tabel, som giver statistisk indsigt i emnet.

Du vil blive bedt om at *anvende viden* om noget teori, du kender fra timerne (det kan være for eksem-

pel om partiadfærd, økonomisk teori eller noget tredje); se dette som opgavestillernes måde at lede dig i den retning, de gerne vil have dig i – det er derfor meget vigtigt, at du lader din diskussion strukturere efter dette.

Du skal med andre ord behandle den samfundsfaglige problemstilling, som bilaget omtaler, med faglige argumenter for eller imod, og disse argumenter skal have sin baggrund i teori.

Eksempler på undersøgelsesopgaver:

Diskutér fordele og ulemper for stormagterne ved en verdensorden baseret på fælles internationale regler.

Diskussionen skal tage udgangspunkt i videoklipet i bilag 1, og du skal anvende viden om national suverænitet og magt i international politik.

Kilde: Undervisningsministeriet, Samfundsfag A, den 23. maj 2019, 'En anden verden?'. Delopgave A: Internationalt samarbejde.

Sådan gør du –trin for trin

Når du skal skrive en undersøgelsesopgave, kan du følge denne opskrift:

1. Læs opgaveformuleringen og bilagsmaterialet grundigt for at se følgende:

- * Hvad bliver du konkret bedt om at diskutere?
- * Hvilken viden bliver du bedt om at anvende?
- * Hvilke parametre (emner) opstilles i opgaveformuleringen?
- * Hvem udtaler sig i bilaget? Har afsenderen et tydeligt politisk/holdningsmæssigt ståsted? Eller teoretisk udgangspunkt?
- * Markér centrale påstande/udsagn/synspunkter i bilagsmaterialet, du fagligt vil argumentere imod/forholde dig til.

2. Skriv rammesætning

- * En rammesætning er ikke et krav, men du kan med fordel starte din besvarelse med helt kort at opridse, hvorfor den diskussion, du skal lave, er relevant og interessant ud fra nogle mere overordnede betragtninger
- * Redegør herefter kortfattet for bilaget, og karakterisér bilagets grundopfattelse (ideologi/teoretisk ståsted)
- * Det kan ligeledes være relevant at indkredse og forklare centrale begreber i opgaveformuleringen (i eksemplet ovenfor vil du helt kort kunne forklare, hvad verdensorden er). Her kan du trække på de dele af kerneoffet fra timerne, som handler om det emne, du skal undersøge.

3. Selve diskussionen

- * Din diskussion *skal* tage udgangspunkt i bilaget – det er synspunkterne heri, der skal

diskuteres – ofte vil bilagsmaterialet præsentere et synspunkt, som du skal opstille det modsatte synspunkt til

- * Det er vigtigt, at du får sat bilagsmaterialets pointer ind i en teoretisk sammenhæng, så du ikke blot redegør for indholdet
- * Du kan strukturere din diskussion ud fra relevante parametre (emner), der gives i opgaveformuleringens sidste del; det, du bliver bedt om at anvende viden om.
- * I eksemplet ovenfor ville man bruge *national suverænitet* og *magt i international politik* (i form af for eksempel polaritet, kapabiliteter, formel/reel suverænitet, magt-typer og lignende) som parametre
- * En diskussion kan udformes på lidt forskellige måder. Alt efter hvad der lægges op i opgaveformuleringen, kan der være tale om at skulle:
 - afveje argumenter for og imod noget
 - opstille argumenter om fordele for og ulemper ved noget
 - eller opstille positive og negative konsekvenser af noget
- * Uanset hvilken måde du vælger at udforme din diskussion på, så er essensen af en diskussion en *modstilling af faglige argumenter*.

4. Sammenfatning

- * Her trækkes de væsentligste 'konfliktlinjer' op mellem bilagets synspunkter og modsatte teorier, og du kommer frem til en kortfattet besvarelse af opgaveformuleringen.

Det gode eksempel: Diskussionsopgave

Opgaveformulering

Diskutér, hvorvidt det er muligt at fremme den sociale mobilitet i Danmark, og hvilke midler der er bedste egnede, hvis man ønsker at fremme den sociale mobilitet. Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag 1, og du skal anvende sociologiske teorier.

Bjarke Hartmeyer Christiansen:

”LA: Den sociale arv kan ikke fjernes”

DR.dk. 22. maj 2015. Uddrag.

Liberal Alliances familieordfører mener ikke, at negativ påvirkning fra forældre kan afhjælpes uden at fjerne børnene. SR-regeringen har afsat 2,5 milliarder kroner over fire år til blandt andet bedre daginstitutioner. Et af de centrale mål er at øge den sociale mobilitet, så den sociale arv fra forældrene ikke afgør børnenes fremtid. Men det er ikke muligt uden at fjerne børnene, lyder det nu fra Liberal Alliance.

Den sociale arv består i den påvirkning, forældre giver deres børn. Påvirkningen fra forældrene kan vi ikke fjerne, medmindre man fjerner børnene helt fra forældrene og lader fællesskabet tage over, som det er prøvet i kibbutzer, siger partiets familieordfører Merete Riisager. Hun mener ikke, staten generelt skal forsøge at ændre familiers levevis ud fra en standard for, hvad det gode liv er.

Det er vigtigt, at alle får en chance og mulighed for at leve det liv, som de kan og selv kan bringe sig frem til, men det er også vigtigt, at man ikke tager hele samfundsgrupper og siger: ”Det er synd for jer, for alle indvandrere, alle børn født af mødre under 23 år.”

Kilde: Undervisningsministeriet, Samfundsfag A, d. 22. maj 2017, 'Udfordringer', delopgave C. Social mobilitet i Danmark

Besvarelse

Den universelle velfærdsstat bygger på et grundlæggende lighedsprincip og på en opfattelse af, at samfundet skal kompensere for de ulige udgangspunkter, individer har. I denne optik er social og økonomisk ulighed og fattigdom ikke selvforskyldt, men opfattes derimod som et resultat af social arv, som individet ikke selv har nogen indflydelse på.

Den universelle velfærdsstat er opbygget på socialdemokratiske værdier – værdier, de liberale partier ikke nødvendigvis er enige i; særligt ikke når det handler om, hvilken rolle staten skal spille.

Derfor er debatten om, hvordan samfundet kan bidrage til at bryde den negative sociale arv og øge den sociale mobilitet, både et spørgsmål om, hvorvidt det overhovedet kan lade sig gøre – og i så fald hvilke midler der er bedst egnede, hvis man altså ønsker at fremme den sociale mobilitet.

Er det muligt at bryde den sociale arv?

I bilag 1 gengives Liberal Alliances familieordfører Merete Riisagers opfattelse af, at den negative sociale arv ikke kan undgås, og at hvis børnene skal kunne bryde med den, er det nødvendigt at fjerne dem fra forældrene. Opfattelsen er altså, at den primære socialisation og påvirkningen fra de nære omgivelser er altafgørende for, hvordan et individ udvikler sig.

Denne opfattelse deles af sociologen Pierre Bourdieu, der har udviklet begrebet habitus. Habitus er de indlærte koder og summen af viden, oplevelser og erfaringer, som tilsammen udgør individets socialisation. Individet handler på baggrund af denne habitus, som således bliver rammen om dets liv og muligheder. Habitus grundlægges og påvirkes stærkest i barndommen, men habitus fortsætter med at blive dannet livet igennem, fordi individet oplever og erfarer noget nyt hver dag.

Bourdieus opfattelse er altså, at den sociale mobilitet kan være vanskelig (men ikke umulig) at fremme, fordi så meget af habitus grundlægges i barndommen og individet ikke kan handle uafhængigt af sin habitus.

Bourdieu har, ligesom Merete Riisager, entydigt fokus på den primære socialisations betydning og dermed samfundsstrukturer som afgørende for individets mulighed for at udfolde sig og bryde med en negativ social arv.

I modsætning til dette fokus på strukturer har en anden sociolog, Anthony Giddens, langt større fokus på aktørernes muligheder for selv at forme deres eget liv.

◦ Rammesætning

◦ 1. parameter

◦ Anvendelse af viden

◦ Kobling til bilaget

◦ Anvendelse af viden, der diskuteres op imod bilaget og anden teori (her: Pierre Bourdieu)

○.....> Anvendelse af viden, der diskuteres op imod bilaget og anden teori (her: Pierre Bourdieu)

▶ Ifølge Giddens er det senmoderne samfund præget af en øget refleksivitet, hvilket betyder, at individet aktivt reflekterer over, hvem det ønsker at være, og konstruerer sin identitet i overensstemmelse hermed. Når det er muligt at afskrive den primære socialisation og den sociale arv, skyldes det, ifølge Giddens, at der har fundet en aftraditionalisering sted. Denne betyder, at individet ikke længere er bundet til bestemte traditioner og normer, som tidligere fastlagde, hvem man skulle være, hvilken uddannelse man skulle tage, og hvad man skulle arbejde med. Aftraditionaliseringen frisætter altså det enkelte individ, som i højere grad kan skabe en selvstændig identitet – og midlet til at kunne gøre det er den øgede refleksivitet.

Det betyder altså, at Giddens er grundlæggende uenig i opfattelsen af, at det ikke er muligt at fremme den sociale mobilitet. Ifølge Giddens har individet netop mulighed for at handle uafhængigt af sin baggrund i det senmoderne samfund – og ansvaret bliver derfor også i højere grad lagt over på aktørerne end på samfundsstrukturene.

○.....> Afvejning af argument

▶ Det er lidt ejendommeligt, at en liberal politiker tillægger strukturerne denne store betydning, når den liberale ideologi traditionelt set ville lægge sig op ad en større tiltro til individets fornuft og de muligheder, som denne giver for at forme sit eget liv.

Egnede midler til at fremme den sociale mobilitet

På trods af at Liberal Alliances Merete Riisager deler den socialdemokratiske holdning om, at de vilkår, individer vokser op under, i høj grad er medbestemmende for, hvilke muligheder de får senere i livet, så bliver den liberale tilgang tydelig, når hun skal forholde sig til, hvilke midler der skal til for at fremme den sociale mobilitet. Her sammenligner hun en statslig indblanding med livet i kibbutzer og mener ikke, at det er statens opgave at diktere, hvad det gode liv er. Det vil være en indgriben i folks liv, som begrænser deres frihed til at udfolde sig. Desuden er en vis ulighed sund og skaber en naturlig dynamik i samfundet.

○.....> 2. parameter

▶ En socialdemokratisk eller socialistisk tilgang til dette vil være anderledes. Her opfattes det som statens ansvar, at flest muligt bryder den sociale arv. Dette kan ske ved, at staten direkte forøger børnenes ressourcer gennem tilskud til aflastningsfamilier eller anden støtte, der kan påvirke barnet i en positiv retning. Der kan også ske en horisontal forøgelse af ressourcer ved eksempelvis at flytte børn med ufaglærte forældre over i børnehaver til børn med forældre med længere videregående uddannelser – ligesom

○.....> Anvendelse af viden, der diskuteres op imod holdningen i bilaget (her: Merete Riisagers)

man kan prioritere folkeskoler, hvor børn fra alle samfundsgrupper blandes, så privatskoler ikke tilvælges af ressourcestærke forældre.

Tiltagene kan være mange og forskelligartede, men fælles for dem er, at staten griber ind og bidrager til, at børnene får andre påvirkninger end det miljø, de opvokser i.

Sammenfattende er opfattelsen i bilag 1, at hvis den sociale mobilitet skal øges, må børnene nødvendigvis fjernes fra deres forældre. I yderste instans vil Bourdieu være enig heri, eftersom han ligeledes tillægger den primære socialisation og forældrenes adfærd afgørende betydning for, hvordan individerne senere klarer sig.

Giddens, der var uenig i, hvilken betydning den primære socialisation har for identitetsdannelsen, vil omvendt påpege, at der ikke er behov for at bruge nogen midler for at fremme den sociale mobilitet, eftersom individerne allerede har rig mulighed for at handle uafhængigt af deres baggrund.

På trods af at Merete Riisager mener, at den primære socialisering er altafgørende, så mener hun dog – i klassisk liberalistisk ånd – at det ikke er op til staten at bidrage med midler til at øge den sociale mobilitet. Det skyldes, ifølge bilag 1, at dette vil kræve for stor en indgriben i den enkeltes frihed, eftersom det eneste, der vil hjælpe, er tvangsfjernelse.

Helt så pessimistisk forholder en socialdemokratisk tilgang sig ikke. Ifølge partiet har staten mange forskellige håndtag at trække i, der kan hjælpe individer med at bryde den sociale arv.

○.....< Sammenfatning

BEDØMMELSE

I bedømmelsen bliver der lagt vægt på følgende:

- * at du holder fokus på det, du bliver bedt om at diskutere i opgaveformuleringen
- * at du tager udgangspunkt i bilagsmaterialet
- * at fremstillingen er velstruktureret/struktureret efter parametre med udgangspunkt i faglig viden/teori
- * at den faglige viden/teori udvælges ud fra det, du bliver bedt om at diskutere i opgaveformuleringen

- * at den viden, der præsenteres, har en faglig dybde og omfang, der gør diskussionen fyldestgørende
- * at du stiller argumenter over for hinanden fra bilaget og den faglige viden/teori
- * at du laver enkelte, korte nedslag i bilagsmaterialet, der illustrerer dine pointer
- * det trækker op eller kompenserer for fejl og mangler, hvis du inddrager materialet fra enten den forudgående undersøgelse eller sammenligning.

TYPISKE FEJL

- * at du ikke bevarer fokus på det, du bliver bedt om at diskutere (vend gerne tilbage og læs opgaveformuleringen løbende i din skrivning, så du er sikker på, at du bliver på sporet)
- * at du glemmer at inddrage den faglige viden/teori, du bliver bedt om (se det som din hjælp til, hvad du skal fokusere på i besvarelsen)
- * at du redegør for teori i stedet for at bruge den i samspil med bilagsmaterialet
- * at du inddrager for mange teorier for at vise, du kender dem – det er bedre at gå i dybden med færre teorier
- * at du kun redegør for bilaget
- * at du mangler en sammenfatning.

Tjekliste

- Du har fokus på det, du bliver bedt om at diskutere hele vejen gennem din besvarelse
- Du styrer efter parametre, som er givet ved den faglige viden/teori, du bliver bedt om at anvende
- Du redegør ikke for teorierne, men anvender dem i stedet på bilagene
- Du stiller argumenter over for hinanden
- Du inddrager materiale fra den foregående undersøgelse eller sammenligning
- Du sammenfatter din diskussion til sidst.

Øvelser

1. Skriv fem ting ned, som forklarer, hvad du synes fungerer særlig godt ved 'det gode eksempel' på side 110-113

2. Skriv ned, hvordan du kan se, at den eksemplariske besvarelse:

- Rammesætter opgaven
- Strukturerer efter parametre
- Anvender den viden, der spørges til i opgaveformuleringen
- Sætter teorier/holdninger op over for hinanden
- Sammenfatter besvarelsen

3. Miniøvelser

- Hvilke parametre kunne være oplagte at benytte til at strukturere din besvarelse af opgaveformuleringen i opgave 1 til højre? Begrund dit valg
- Skriv de argumenter ned, der fremsættes i bilag 1 og 2 (opgave 1 til højre). Er der ligheder eller forskelle? Hvori består disse?
- Lav en liste over de udenrigspolitiske mål og midler, du har lært om i undervisningen i international politik – hvilke er relevante at komme ind på her i forbindelse med det, der nævnes i bilagene i opgave 1?

4. Konkrete opgaver

Opgave 1:

Diskutér, hvilke muligheder og begrænsninger de ændrede magtforhold i international politik har for Danmarks udenrigspolitik.

Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag 1 og videoklipet i bilag 2, og du skal anvende viden om mål og muligheder i Danmarks udenrigspolitik.

Marcus Rubin:

"En kold skulder"

Politiken. 22. august 2019. Uddrag.

I årtier har USA været Danmarks ubetinget vigtigste allierede. Det er USA, der er garant for vores sikkerhed, og forholdet til Amerika har været det afgørende omdrejningspunkt for dansk udenrigspolitik. På sin side har Danmark været en ekstremt loyal allieret for USA. I 2003 brød vi med vores EU-partnere Tyskland og Frankrig og gik med i Irak-krigen. Vi har mistet flere soldater i Afghanistan end noget andet land i forhold til befolkningens størrelse, og stort set overalt, hvor USA har bedt om det, har vi været på pletten.

På den korte bane skal vi bare holde hovedet koldt og hverken udvise fornærmelse eller komme krybende tilbage til Trump. Danmark vil stå til at høste en del goodwill i både Europa og den fornuftige del af USA efter denne bizarre episode, hvis vi blot agerer med værdighed og ro. Episoden viser, at Arktis er en hed storpolitisk kamplads, som Danmark og Grønland er blevet hvirvlet ind i. Den konflikt skal vi tage mere alvorligt – og blive bedre til at tackle. Men Trumps ageren viser, at det ikke nytter, at Danmark satser så meget på Amerika. USA er naturligvis stadig en nær og vigtig allieret. Men De Forenede Stater er slået ind på en uforudsigelig kurs, som meget vel kan vise sig at fortsætte i væsentlig længere tid end til præsidentvalget i 2020. Dels kan Trump blive genvalgt, dels har han været katalysator for nogle kræfter i USA, der har gjort supermagten mere selvcentreret og mindre villig til at spille rollen som global stabilisator.

Bilag 2

Deadline:

Peter Viggo Jacobsen:

”Alliancen med USA er uomgængelig”

DR. 21. august 2019. Uddrag.

(Klippet kan findes ved at google titlen)

Kilde: Undervisningsministeriet, Samfundsfag A, d. 26. maj 2020.
Fælles fremtid, delopgave B: USA og Danmark

Opgave 2:

Diskutér, hvorvidt den danske velfærdsmodel begrænser kvinders valgmuligheder i forbindelse med deltagelse på arbejdsmarkedet. Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag 1, og du skal anvende viden om ideologier og velfærdsmodeller.

Bilag 1

Anne Kirstine Waage Beck:

”Så er der ingen kære mor”

Småbørnsfamilieforeningen SAMFO, 6. december 2012. Uddrag.

Kvinderne i min generation er vokset op med den hårde feminisme, der dikterer, at vi skal ud på arbejdsmarkedet på mændenes vilkår. Vi har lært, at vi er ligesom mænd, og at selvrealisering kun kan ske gennem lønarbejdet, så børnene må komme i anden række. Jeg troede på det, indtil jeg fik børn, men nu ser jeg anderledes på det: Der er væsentlig forskel på kønnene, og det bliver tydeligt i forældreskabet. Min erfaring fra mit eget liv og mit store netværk af småbørnsmødre er, at mange kvinder har svært ved at overlade deres små børn til fremmede, når barselsorloven er slut. De kvinder lider under adskillelsen, men de fleste har ikke andre muligheder, for de har ikke råd til at sætte arbejdslivet i bero i en periode. Mange kan heller ikke få lov af arbejdspladsen til at arbejde på deltid. Måske findes der fædre med lignende følelser, jeg har bare ikke mødt eller hørt om en eneste. Derfor betragter jeg det som et problem, der først og fremmest vedrører kvinder.

Ifølge politikerne er det største problem for ligestillingen, at der ikke er kvinder nok på samfundets topposter, og at mænd ikke tager nok barselsorlov. Men virkeligheden for et stort antal kvinder drejer sig om noget helt andet: Vi danske kvinder kan

ikke selv vælge, hvordan vi vil være mødre, for vi bliver presset af børnepasningsmodellen, der regulerer familiernes adfærd i retning af dobbelt fuldtidsarbejde og børn i institution. Skattepolitikken og arbejdsmarkedet er indrettet efter den hårde feminisme, som tilskynder kvinder til at fokusere på deres egen frihed. Men mange kvinder ønsker at investere i familien, som udgør det mest betydningsfulde fællesskab i deres børns liv. Desværre har familien ikke mange fortalere blandt politikerne, tværtimod er langt de fleste politikere ukritiske over for den omfattende institutionalisering, og de familieorienterede kvinder har ingen fortalere.

Danmarks børnepasningsmodel er brutal, når den, med økonomiske midler, presser alle børn i institution ved etårsalderen. Omsorg for børn er næsten udelukkende blevet en offentlig opgave, for alle kvinder skal arbejde uden for hjemmet, så de kan finansiere velfærdssamfundet. Deriblandt de mange daginstitutioner, som hyldes af de fleste politikere, uanset at danske eksperter i årevis har advaret mod deres ringe standard. Børnene bruges af staten i et ideologisk og økonomisk spil, som griber ind i familiens intimsfære. Vi lever et familieliv dikteret af arbejdsmarkedets behov, når økonomien pisker familien rundt i trædemøllen, og den største regning ender hos børnene, som kommer tidligt i institution i et meget stort omfang. Når mange kvinder ønsker, de havde andre muligheder, bliver modellen undertrykkende. Det er ikke rimeligt.

Undervisningsministeriet, Samfundsfag A, d. 30. maj 2016, 'Køn og krise', delopgave B: Køn, arbejdsmarked og den offentlige sektor.

Opgave 3:

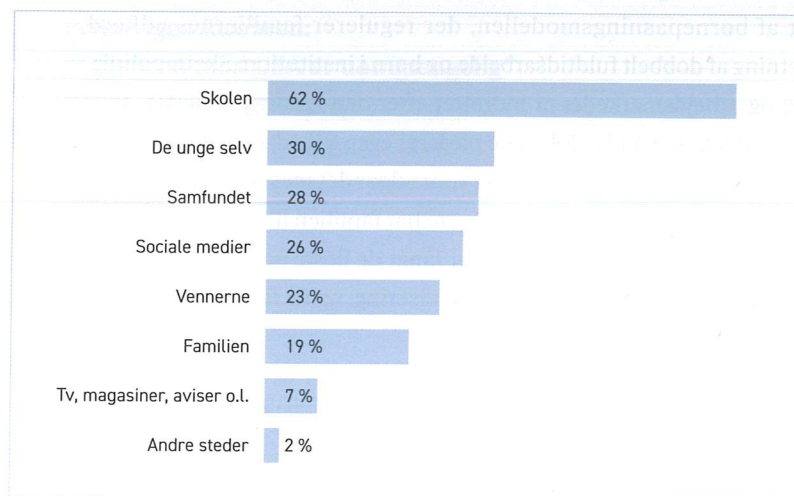
Diskutér unges muligheder og begrænsninger i forbindelse med selv at påvirke deres trivsel i det senmoderne samfund.

Diskussionen skal tage udgangspunkt i bilag 1 og 2.

Du skal anvende sociologiske teorier med fokus på forholdet mellem aktør og struktur.

Bilag 1

figur 7.1
Hvor kommer presset fra ifølge de unge? 2018. Procent.

Note: Antal respondenter: 2.615. Respondenterne har svaret på følgende spørgsmål: "Undersøgelser viser, at nogle unge i dag føler sig meget presset. Nogle bliver så pressede, at de ligefrem bliver syge. Hvor tror du dette pres kommer fra? Du må vælge op til tre svar."

Bilag 2

Lisbeth Knudsen:

"Unge mistrivsel kræver samme fokus som kræftpakkerne"

Altinget.dk. 14. december 2018. Uddrag.

Lisbeth Knudsen er chefredaktør for Mandag Morgen.

Der er noget rivravruskende galt, når rigtig mange unge siger, at de har stress. Så er der enten gået mode i at sige, at man er stresset, og symptomerne peger i virkeligheden i en helt anden retning, eller også har vi et virkelig alarmerende stort problem. Og imens diskuterer de voksne, om det nu er skolens karakterræs, fremdriftsreformens pres på de studerende, eller om det er de sociale medier og præstationsangst eller frygten for ikke at være populær, høre til og gå i det rigtige tøj og have de rigtige venner og være på den rigtige uddannelsesretning, der er årsagen til problemerne. Eksperterne har mange forskellige udlægninger af årsagerne, og det er utvivlsomt et nuanceret billede. Og jeg påstår ikke, det er nemt. Der er jo simpelthen noget galt med vores samfund, hvis vi ikke kan finde ud af at rumme de unge på en god måde. Vi kan ikke blive ved med at stikke børnene og de unge en psykolog eller en lykkepille.

Kilde: Undervisningsministeriet, Samfundsfag A, d. 31. maj 2020, 'Under pres', delopgave B: Trivsel blandt børn og unge i Danmark

9.

Skriv et notat